

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дисертації Варварук Мар'яни Мирославівни на тему «Методика формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору», поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)

1. Актуальність теми дослідження і отриманих результатів

На сучасному етапі реформування системи освіти в Україні, переосмислення освітньої парадигми особливої актуальності набувають проблеми формування успішного мовця, створення освітнього простору, спрямованого на розвиток і саморозвиток учня, який володіє системою знань, розвиненими комунікативними та творчими здібностями, навичками спілкування.

У системі шкільної мовної освіти відбуваються особливо помітні зміни, які, безумовно, впливають і на її початковий етап. У цьому контексті актуальною є мета початкової мовної освіти – формування національно свідомої, духовно багатой мовно-мовленнєвої особистості, яка володіє вміннями комунікативно доцільно використовувати мовні засоби в різних сферах і видах мовленнєвої діяльності. На це орієнтують законодавчі та нормативні документи (Закон України «Про вищу освіту», Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року, концепція «Нова українська школа», Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти, Державні стандарти початкової, базової і повної середньої освіти).

Сучасна парадигма мовної підготовки учнів початкової школи характеризується різноаспектністю навчальних проєктів, серед яких є формування діалогічного мовлення. Активне залучення фольклорних творів на уроках української мови задля формування діалогічної компетентності активізує процес пізнавальної діяльності учнів, зміцнює їхню мотивацію до навчання, забезпечує належний рівень мовленнєво-комунікативного спілкування.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

Дисертаційне дослідження виконане в межах наукової теми кафедри фахових методик і технологій початкової освіти «Підготовка майбутніх

фахівців в умовах формування загальноєвропейського освітнього простору» (№ 0110U008158), що входить до плану наукової роботи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Тему затверджено вченою радою ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 10 від 31.10.2017 року) та узгоджено в Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук НАПН України (протокол № 5 від 27.11.2018 року) і уточнена на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (протокол № 4 від 23.04.2019 року)

3. Наукова новизна отриманих результатів

Уперше визначено й науково обґрунтовано сутність поняття «сформованість діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору»; *визначено й науково обґрунтовано* педагогічні умови формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору (забезпечення методичного супроводу формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами фольклору; залучення учнів до активної мовленнєвої діяльності діалогічного спрямування; наявність позитивних емоційних стимулів у формуванні діалогічної компетентності засобами українського фольклору); *виявлено* критерії (когнітивний, комунікативно-продуктивний, комунікативно-креативний) із відповідними показниками, *схарактеризовано* рівні сформованості діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору (високий, достатній, задовільний, низький); *розроблено та апробовано* модель формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору (гностично-збагачувальний, комунікативно-діяльнісний та мовленнєво-творчий етапи); *уточнено* поняття: «компетентність», «діалогічне мовлення», «діалогічна компетентність», «український фольклор»; *набула подальшого розвитку* методика розвитку діалогічного мовлення в учнів початкових класів.

4. Практичне значення одержаних результатів дисертації

Практичне значення дослідження полягає в розробленні та впровадженні діагностувальних та експериментальних методик формування

діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору; системи ігрових мовленнєвих вправ та ситуацій, конспектів уроків, укладанні фольклорних творів спрямованих на формування діалогічної компетентності.

Матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані в освітньому процесі початкової школи, у викладанні фахових методик та дисциплін гуманітарного циклу на факультетах початкового навчання у ЗВО та в інститутах післядипломної освіти.

Основні результати дослідження впроваджено в навчальний процес: ліцей № 18 Івано-Франківської міської ради (довідка про впровадження № 17 від 08.09.2020р.), «Школа вільних та небайдужих» м. Львів (довідка про впровадження № 229/1 від 20.03.2020р.), Бурштинська загальноосвітня школа I-III ступенів (довідка про впровадження №81-а від 04.09.2020р.), Староягільницька ЗОШ I-II ступенів (довідка про впровадження № 21 від 28.09.2020р.), Микитинецький ліцей Івано-Франківської міської ради (довідка про впровадження № 110 від 29.10.2020р.), Рахівські ЗОШ I-III ст. №1, 2, 3, 4 м. Рахів (довідка про впровадження № 1231-01-14 від 23.11.2020р.); ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка про впровадження № 01-23/199-01 від 22.09.2020р.).

5. Особиста участь автора в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі

Дисертаційна робота виконана на кафедрі фахових методик і технологій початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор Луцан Н.І. Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Варварук М.М. є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Наукові результати, наведені в дисертаційній роботі та які виносяться на захист, одержані дисертанткою особисто. Вони в сукупності сприяють

вирішенню важливого наукового завдання – розробки методики формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору. Опубліковані наукові праці містять положення, висновки і пропозиції, сформульовані особисто автором.

6. Перелік публікацій за темою дисертації

За результатами дослідження опубліковано 15 наукових праць, з них 3 статті у фахових виданнях України, 2 статті у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексуються у базах даних Scopus та / або Web of Science Core Collection; 9 тез доповідей у збірниках міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій (2 Scopus); 1 стаття, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

Список опублікованих праць за темою дисертації

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. **Варварук М. М.** Український фольклор як засіб формування діалогічної компетентності учнів початкової школи. *Науковий журнал Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Інноваційна педагогіка*. Вип. 17. Одеса, 2019. С. 71–74.

2. **Варварук М. М.** Формування готовності майбутніх педагогів до навчання діалогічного мовлення молодших школярів. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Вип. 70. Київ, 2019. С. 34–37.

3. **Варварук М. М.** Лінгводидактичні засади формування діалогічної компетентності учнів початкової школи. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки: зб наук. пр. / за ред. проф. Т. Степанова*. № 3.(66). Миколаїв : МДУ, 2019. С. 37–41.

4. Lexical and folk knowledge competence as a component of future primary school teachers' professional speech / N. I. Lutsan, A. V. Struk, S. B. Barylo, I. B. Bai, **M. M. Varvaruk**. *Revista inclusions*. Volume : 7 Special Issue SI. P. 367–378. Published: APR-JUN 2020 (**Web of Science**).

5. Designing network computing systems for intensive processing of information flows of data. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies* H. Mykhailyshyn, N. Pasyeka, V. Sheketa, M. Pasyeka, O. Kondur and **M. Varvaruk**. *Data – Centric Business and Applications*, 2021. Volume 48. P. 391–422. (Scopus)

Матеріали і тези міжнародних та всеукраїнських конференцій

6. **Варварук М. М.** Забезпечення наступності між закладом дошкільної освіти і початковою школою у формуванні діалогічної компетентності. *Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти* : збірник наукових доповідей / за загальною редакцією д.п.н., доцента кафедри теорії і методики дошкільної освіти Ю.А.Руденко. Одеса : Бондаренко М.О., 2019. С. 39–42.

7. **Варварук М. М.** В. Сухомлинський про виховання любові до рідного слова. *Василь Сухомлинський – від пізнання дитини до створення освітньо-виховної системи* : всеукраїнська наук.-прак. конф. (м. Миколаїв, 22–24 листопада 2018р.). Миколаїв, 2018. С. 34–38.

8. Михайлишин Г. Й., **Варварук М. М.** Формування основних засад розвитку діалогічного мовлення молодших школярів з використанням інтерактивних засобів навчання. *Актуальні проблеми технологічної і професійної освіти* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Глухів, 22-23 травня 2018р.). Глухів, 2018. С. 12–15.

9. Пасєка Н. М., **Варварук М. М.** Новітні інформаційні технології як засіб підвищення професійної компетентності вчителя початкових класів. *Актуальні проблеми вищої професійної освіти України* : матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 20 березня 2018р.). Київ, 2018. С. 112–114.

10. **Варварук М. М.** Інтерактивні технології як інноваційний підхід до активізації навчального процесу. *Proceedings of articles the international*

scientific conference (Czech Republic, Karlovy Vary; Ukraine, Kyiv, 28 September 2018 p.). Skleneny Mustek, 2018. С. 1536–1449.

11. **Варварук М. М.** Системний аналіз публікацій з використанням інтерактивних технологій в освітньому процесі. *Scientific development prospects* : Proceedings of XXX International scientific conference (Morrisville, Lulu Press., 17 octobr. 2018 p.). Morrisville, Lulu Press, 2018. С. 124–131.

12. **Варварук М. М.** Формування діалогічної компетентності майбутнього педагога початкової школи. *Проблеми та перспективи фахової підготовки сучасного педагога в умовах розбудови Нової української школи* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (Івано-Франківськ, 11 квітня 2019р.). Івано-Франківськ, 2019. С. 24–26.

13. The use of dyadic and advisory in the model of group dynamics of the decision-making process for software system developes : 2nd International Workshop on Modern Machine Learning Technologies and Data Science. MoMLeT+DS 2020 / M. Pasyeka, N. Pasieka, V. Sheketa, Y. Romanyshyn, O. Kondur and **M. Varvaruk**. (Lviv-Shatsk; Ukraine; 2-3 June 2020). Workshop Proceedings. 2020. Volume 2631. P. 304–313. (**Scopus**)

14. Method for finding a plan for solving mathematical problems as component of information technology / N. Pasieka, M. Pasyeka, V. Sheketa, H. Mykhailishyn, O. Kondur and **M. Varvaruk** : 2nd International Workshop on Modern Machine Learning Technologies and Data Science, MoMLeT+DS 2020 (Lviv-Shatsk; Ukraine; 2 June 2020 through 3 June 2020). Workshop Proceedings 2020. Volume 2631. P. 367–383. (**Scopus**)

Праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

15. **Varvaruk M. M.** The influence on speech development of primary school age children of folklore. *Scientific Journal Virtus*. Issue № 46, Canada Montreal, September, 2020. P. 68–69

Загальний висновок

Дисертаційна робота Варварук Мар'яни Мирославівни «Методика формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору» є цілком завершеним, оригінальним, самостійним науковим дослідженням, що висвітлює актуальну тему і має вагомое теоретичне та практичне значення. Дослідження виконане дисертанткою особисто, а отримані результати свідчать про достатній рівень наукової підготовки авторки. Нею зроблено значний внесок у вирішення питань, які мають важливе значення для педагогічної науки та практики. Робота містить обґрунтовані й достовірні висновки і пропозиції. За змістом та оформленням вона відповідає встановленим вимогам.

Представлена дисертаційна робота відповідає спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями) та вимогам пп. 9, 10, 11, 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №167 від 06.03.2019 р.

Дисертація Варварук Мар'яни Мирославівни «Методика формування діалогічної компетентності молодших школярів засобами українського фольклору» рекомендується до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями).

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри теорії та методики
дошкільної і спеціальної освіти ДВНЗ
«Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»

Т.В. Потапчук

Кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової
освіти ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені Василя
Стефаника»

О.І. Кіліченко

ПІДПИС <i>О.І. Кіліченко</i> <i>О.І. Кіліченко</i>	
Начальник відділу кадрів	
Державного вищого навчального закладу	
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника	
код 02125266	
20	20